

การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์* MANAGEMENT OF EDUCATION IN GLOBALIZATION

¹กัญกร เอี่ยมพญา Kanporn Aiemphaya, ²นิวัฒน์ น้อยมณี Niwat Noymanee,
³อภิชาติ อนุกุลเวช Abhichat Anukulwech, ⁴ดาวประกาย ระโส Daoprakai Raso
¹มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand
²มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ Bangkok Suvarnabhumi University, Thailand
³วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี Chonburi Technical College, Thailand
⁴โรงเรียนพรหมพิกุลทอง Prompikunthong School, Thailand
Email: daoprakai.r@ovec.moe.go.th

บทคัดย่อ

ยุคโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา คุณภาพของการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์จึงต้องเป็นการศึกษาที่สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์สำหรับชีวิตประจำวันในการปฏิบัติหน้าที่และการศึกษาต่อ การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ โดยเฉพาะครูต้องเปลี่ยนแปลงแนวการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับทักษะที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องใช้ในยุคโลกาภิวัตน์เป็นทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่คนต้องมีการปรับตัวเองด้วยการเพิ่มทักษะใหม่ และการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือต้องสามารถทำให้ผู้เรียนนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีและมีการกำหนดให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาตลอดจนมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทักษะสำคัญที่มีการยอมรับทั่วไปคือเรื่องของ 4R และ 7C ซึ่งถือว่าเป็นทักษะสำคัญของศตวรรษที่ 21 ยุคโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: การจัดการ, การศึกษา, ยุคโลกาภิวัตน์

Abstract

Globalization has a profound impact on education management by applying technology to help in education management. The quality of education management in globalization must therefore be education that can enable learners to use technology as a benefit for their daily life. The day of duties and education towards education management in the globalized age must change, especially teachers have to change the teaching and learning approach that focuses on the students to acquire skills that can be applied in life. Every day, the essential skills required in a globalized age are technology-related skills. People need to be self-adapted, which is enhanced by the addition of reskills and by adding upskills that are required. Education must be able to enable learners to use information to be useful in their daily life with quality. The government recognizes the importance of technology, has set up technology to be used for education, and has established a technology development fund for study. The most commonly accepted key skills are the subjects of 4R and 7C which are considered essential skills of the 21st century in globalization.

Keywords: Management, Education, Globalization.

บทนำ

คงต้องยอมรับว่าโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของทุกคน รวมทั้งในระดับชุมชน สังคม ประเทศ และในระดับนานาชาติ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวมีทั้งด้านที่มีคุณประโยชน์และด้านที่เป็นโทษ สังคม หรือประเทศบางส่วนได้รับประโยชน์อย่างมากมาจากโลกาภิวัตน์ แต่ในขณะเดียวกันหลายสังคม หรือหลายชาติมีความเสียเปรียบมากยิ่งขึ้นจากการก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์นั้น หากพิจารณาด้านการศึกษาปัจจุบันกล่าวได้ว่าการศึกษเป็นส่วนที่รับผลจากโลกาภิวัตน์อย่างมาก ในการที่จะประเมินคุณภาพของประเทศและคุณภาพของประชากร สำหรับประเทศไทย แนวทางการจัดการศึกษาปัจจุบันมีความหลากหลายทั้งในรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการ โดยเป้าหมายปลายทาง คือ ความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนที่เข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นคนที่มีคุณภาพ การพิจารณาหรือตรวจสอบ หรือประเมินการจัดการศึกษาจะพิจารณาว่า ผู้ที่จบการศึกษาไปแล้วสามารถนำความรู้ความเข้าใจทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้เป็นประโยชน์ได้ในการศึกษาต่อ หรือในการปฏิบัติงานรวมถึงการดำรงชีวิตได้มากน้อยเพียงใด การศึกษาสามารถสร้างคุณลักษณะของความเป็นประชากรที่มีคุณภาพ นั่นคือ ประชากรที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคมเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการธำรงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี หรือวัฒนธรรมของตนเอง และในขณะเดียวกันเป็นผู้ที่ยอมรับและให้เกียรติผู้ที่มีความแตกต่างด้วย

การก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์เข้มข้นส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคมทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า วัฒนธรรมการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มคุณภาพสินค้าและบริการ ในที่นี้ รวมถึงผลกระทบอันเกิดกับภาคส่วนการศึกษานั้นเป็นภาคส่วนสำคัญของการสร้างคนและการผลิตองค์ความรู้ด้วยเช่นเดียวกัน เช่น ทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้สามารถทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์,

2560) ทั้งนี้ การปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และองค์กรต่างๆ ร่วมกันผลักดันและขับเคลื่อนระบบการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมายซึ่งปัจจัยหลักที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายคือ ครูผู้สอนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงจากบทบาทเดิมเป็นบทบาทใหม่ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถวางแผนและจัดหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ปฏิรูปสื่อ เทคโนโลยีให้ทันสมัย พัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนตลอดจนปฏิรูปการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม (หริสา ยงวรรณกร และคณะ, 2557)

ดังนั้น เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไประบบการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกหรืออาจสามารถจัดการศึกษาให้เป็นตัวนำของกระแสสังคม ริเริ่มให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้รับการศึกษา ในบทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์สำหรับประเทศไทย ว่าควรจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เห็นถึงทิศทางของการจัดการศึกษา เพื่อผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ในส่วนของผู้ที่ต้องรับการศึกษาอาจเสนอแนวคิดแนวทางการจัดการศึกษาที่เห็นว่าควรจะต้องเพิ่มเติมหรืออาจจะต้องตัดบางส่วนที่ไม่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์

การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

เมื่อกล่าวถึงการศึกษา กับโลกาภิวัตน์ มีนักการศึกษาและผู้สนใจการจัดการศึกษา ได้ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะของแนวทางการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ไว้ ดังนี้

กัญกร เอี่ยมพญา (2561, หน้า 234-235) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่จะมีความเหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การศึกษาต่อการและการปฏิบัติหน้าที่การงาน ต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเนื้อหาสาระที่จะสอน รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมีแสน (2560, หน้า 2-3) กล่าวว่า การศึกษาในอนาคตไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เพราะโลกเป็นโลกลักษณะใหม่เป็นโลกในอนาคต การศึกษามีลักษณะใหม่ตามไปด้วย โลกในอนาคตจะมีลักษณะ 7 ประการด้วยกัน คือ 1) เป็นโลกของเทคโนโลยี 2) เป็นโลกของการค้าขาย 3) เป็นโลกของโลกาภิวัตน์ 4) เป็นโลกของเมือง 5) เป็นโลกส่วนตัวของแต่ละคน 6) เป็นโลกของคนสูงอายุ 7) เป็นโลกของสิ่งแวดล้อมหรือเป็นโลกที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 7 ข้อนี้มีจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในอดีตที่ผ่านมาคือการเปลี่ยนโลกเสมอ ซึ่งจะเปลี่ยนมากหรือน้อยก็แล้วแต่บทบาทของเทคโนโลยีนั้น

นิวัตต์ น้อยมณี (2562, หน้า 7) กล่าวถึงผลกระทบของโลกาภิวัตน์กับการศึกษาว่า โลกาภิวัตน์ส่งผลอย่างสำคัญต่อระบบการจัดการศึกษาทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวก ได้แก่ กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

รูปแบบของการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

รูปแบบของการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ต้องปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุดชัดเจนที่สุด คือ ผู้สอนต้องประเมินผลโดยมีเป้าหมายปลายทางที่สำคัญ คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนซึ่งยังอาจไม่เพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันและอนาคต เพราะความต้องการของผู้เข้ารับการศึกษายังมีความต้องการมากกว่านั้น นั่นคือ มีความต้องการที่จะใช้ความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนเพื่อนำไปใช้ศึกษาต่อหรือใช้ประกอบอาชีพได้ กล่าวสั้นๆ ได้ว่าจุดมุ่งหมายของการเรียนปัจจุบันคือเรียนไปให้เกิดความรู้แล้วนำความรู้นั้นไปใช้ได้จริงในชีวิต

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นได้ว่า ในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต ครูจะต้องสร้างทักษะและประสบการณ์ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ รู้จักปรับความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้และเมื่อเทคโนโลยีหรือระบบต่างๆ ในโลกนี้เปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่ผ่านระบบการศึกษาแล้วจะต้องสามารถปรับความรู้ที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ดังที่เกิดแนวคิดของกระบวนการที่เรียกว่า Reskill-Up skill ซึ่งขออธิบายไว้ ดังนี้

1. การเสริมทักษะใหม่ (Reskill) การเสริมทักษะเพิ่มเติมในความเชี่ยวชาญเดิมในบริบทใหม่ เพื่อเพิ่มความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเดิมในบริบทใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณค่าของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้กับองค์กรเป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาในแง่ของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานนั้นที่ผ่านมาผู้ปฏิบัติงานได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยมีรูปแบบการใช้ที่เปลี่ยนแปลงไป ย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานจะต้องเสริมทักษะใหม่เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานนั้นมีความมั่นใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานกับเทคโนโลยีใหม่ซึ่งถือว่าเป็นการเสริมทักษะใหม่เพื่อพัฒนาบุคลากรและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร

สำหรับวิชาชีพครูนั้น แต่เดิมมาครูจะเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนการสอน โดยบทบาทหน้าที่ของครูจะต้องได้รับการเสริมทักษะใหม่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของครู เพราะบทบาทของครูยังเป็นบทบาทที่มุ่งเน้นทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนไม่แตกต่างไปจากเดิม เพียงแต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนจากกระบวนการที่ครูทำหน้าที่เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนมาสู่รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ฝึกให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้ศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด

2. การเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็น (Upskill) การพัฒนาทักษะทั้งหมดของผู้ปฏิบัติงานสำหรับเนื้อหาอื่นๆ การเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ หรือการฝึกทักษะที่จำเป็นและสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในหน้าที่ใหม่ภายในองค์กรเดิม

หากพิจารณาเกี่ยวกับการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็นให้กับครูจะพบว่า เรื่องของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนน่าจะเป็นทักษะใหม่ที่จำเป็นสำหรับครู กล่าวได้ว่าการเสริมทักษะทั้ง 2 ประเด็นที่กล่าวมานี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เพราะเมื่อเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปย่อมทำให้การปฏิบัติงานเปลี่ยนตามไปด้วย ดังนั้น หากต้องการเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน องค์กรต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเสริมทักษะทั้ง 2 ประเด็นนี้ให้เกิดขึ้นกับบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็น เพราะหากมีเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้การดำเนินงานในการจัด

การศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ย่อมเป็นที่จำเป็น โดยมีการเสนอแนวทางการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 511-512) กล่าวว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถแบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 การเรียนรู้เพื่อรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดการแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต

แบบที่ 2 การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญรวมทั้งสมรรถนะด้านวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะสามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

แบบที่ 3 การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันหมายถึงการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

แบบที่ 4 การเรียนรู้เพื่อชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญา ให้มีความสำคัญกับจินตนาการและการคิดสร้างสรรค์ ภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาที่แท้จริงจึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญเติบโตในด้านต่างๆ โดยเฉพาะศักยภาพในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ การคิดไตร่ตรอง และการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น บทบาทของผู้สอนคือการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การชี้แนะให้ผู้เรียนมีจินตนาการสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดไตร่ตรอง และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบทบาทผู้สอนดังกล่าวนี้เป็นรากฐานทางความคิดเกี่ยวกับการเป็นโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การเรียนรู้ที่ต้องตระหนักถึงคุณภาพและความสามารถที่เข้าถึงการเรียนรู้เพื่อสร้างความเท่าเทียมกัน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเรียนรู้ตลอดชีวิต (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2562, หน้า 1-2)

อดุลย์ วังศรีคุณ (2557, หน้า 6-7) กล่าวว่า ภาศิเครือข่ายเพื่อทักษะศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21 Century Skills หรือ P 21 เป็นองค์กรในสหรัฐอเมริกาซึ่งเกิดจากการรวมตัวของนักคิดนักการศึกษาเอกชนและหน่วยงานของรัฐบาลร่วมกันพัฒนากรอบงานเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Framework for 21st Century Learning) เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกาสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ที่จะส่งเสริมคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรู้ในวิชาแกนต่อไปนี้ คือ ภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะ ภาษา คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครอง และความเป็นพลเมือง

2 ความรู้ในขอบข่ายของศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยความตระหนักในเรื่องโลก พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐกิจและการเป็นผู้ประกอบการ พื้นฐานด้านการเป็นพลเมือง พื้นฐานด้านสุขภาพ และพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม

3. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วยทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การสื่อสารและการรวมกลุ่ม และความร่วมมือ

4. ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วยพื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและ พื้นฐานเกี่ยวกับ ICT

5. ทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความเป็นผู้ริเริ่มและชี้นำตัวเอง ทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม ความสามารถในการผลิตและพันธะรับผิดชอบ และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2560) กล่าวว่า การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งสังคมข้อมูลสารสนเทศ (The Information Age) ซึ่งเรียกกันตามสมัยนิยมว่า ยุคโลกาภิวัตน์ (The Globalization) นั้น ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษาอย่างมาก และคงจะต้องมีการพัฒนาปรับระบบการเรียนการสอนต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องนั่นเอง ซึ่งตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลง คือ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงในบริบทของสังคมในปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษายุคใหม่ ประกอบด้วย 1) ภาวะเศรษฐกิจโลก ภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาของสังคม โดยเฉพาะเศรษฐกิจการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับด้านวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ 2) ข้อมูลสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาการด้านศาสตร์ทางภูมิปัญญา จึงมีการพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางภูมิปัญญาที่หลากหลาย 4) การเปลี่ยนแปลงความต้องการด้านทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรมนุษย์นับได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาศึกษา โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5) การปรับระบบโครงสร้างทางการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 6) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อสารทางไกลจึงมีการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงขึ้น เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

ประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้กับการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยกำหนดไว้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563, หน้า 24-25) มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษา มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 68 ให้มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุนของรัฐ มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำ

หน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย แผน ส่งเสริมและประสานการวิจัย การพัฒนา และการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2553 กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การวิจัย การพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายตามโครงการการศึกษายกกำลัง 2 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการศึกษาที่มีความเป็นเลิศ (Education for Excellence) โดยการศึกษาจะต้องมีความยืดหยุ่นเท่าทันกับบริบทภายนอก ตัดเรื่องกรอบความคิดออกไป (Conceptual Framework) ทางความคิดออกไป และนำประเด็นสำคัญ (Content) จากภาคธุรกิจหรือภาคเอกชนมาปรับใช้ในบทเรียน โดยองค์ความรู้ในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงความต้องการของตลาดงานก็เปลี่ยนแปลงไป แต่ระบบการศึกษาไทยยังปรับตัวได้ไม่เร็วพอ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องพัฒนาการศึกษาไทยไปสู่ยุคใหม่ มีการเตรียมพร้อมสำหรับทุนมนุษย์ (Human Capital) ให้ประเทศไทยมุ่งสู่ความเป็นเลิศและยั่งยืนโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาจากเดิมที่ทำให้เด็กไทยมีความรู้และความคิดแบบ Fixed Mindset เป็นการศึกษาที่จะช่วยให้เกิดระบบความคิดแบบ Growth Mindset โดยก้าวข้ามระบบการศึกษาไปสู่การสร้างระบบนิเวศของการศึกษาหรือ Education Eco System โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพมากกว่าปริมาณ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพผู้เรียนรายบุคคล พัฒนาครูให้ทันโลก ปั้นผู้บริหารสู่ CEO สำหรับโรงเรียนเพื่อความเป็นเลิศ มีการสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่สมบูรณ์โดยใช้กลไกขับเคลื่อนการศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน โดยใช้เครือข่ายจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม จับมือกันอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างแท้จริงและยั่งยืน มีการปรับกระบวนการสรรหาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งครูเพื่อให้ได้คนเก่งมาเป็นครู ปรับเปลี่ยนหลักสูตรเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของนักศึกษาครูและผู้บริหารสถานศึกษา และเปิดกว้างในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยต่อยอดจากมาตรฐานด้านคุณภาพเพื่อนำพาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามบริบทแวดล้อมและนำพาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563, หน้า 3-4)

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2557, หน้า 1-3) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ที่สำคัญคือเด็กไทยยุคนี้จะต้องเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลก ที่มีคุณภาพและต้องมีทักษะสำคัญที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข มีคุณธรรมและจริยธรรม (Ethical Person) ด้วยทักษะ 2 กลุ่มต่อไปนี้ที่มีความสัมพันธ์กัน

กลุ่มที่ 1 4R เมื่อมีการจัดกลุ่มย่อยจะแบ่งออกเป็น 3 ทักษะหลักที่ควรเน้นคือ 1) การรู้หนังสือ (Literacy) คือความสามารถในการอ่าน 2) ความรู้เรื่องจำนวน (Numeracy) คือทักษะการใช้ตัวเลข ความน่าจะเป็น สถิติทักษะการชั่งตวงวัด รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณ 3) การใช้เหตุผล (Reasoning) คือความสามารถในการอุปนัย นิรนัย การให้คำตอบแบบคาดคะเน การอุปมาอุปไมย และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

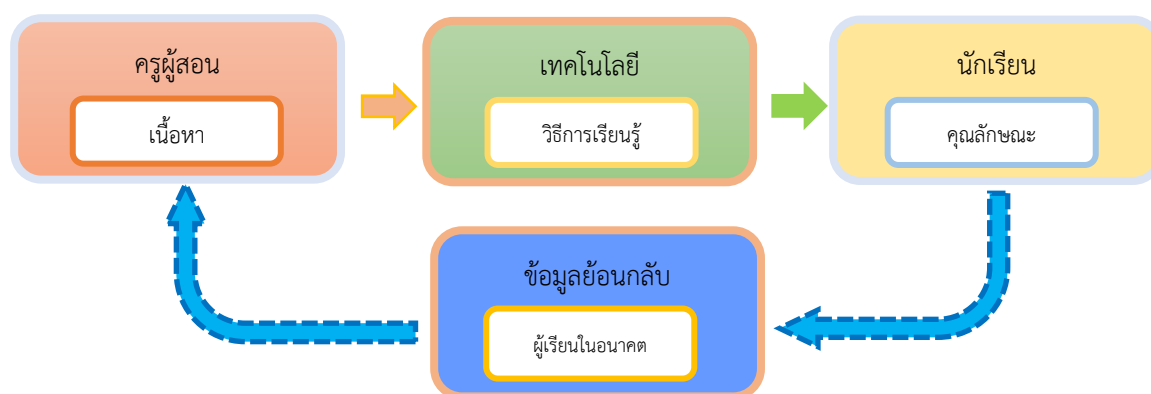
กลุ่มที่ 2 7C คือ ทักษะหลัก ดังนี้ 1) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving Skills) คือความสามารถของบุคคลที่มีปัญหาในการค้นคว้า การแก้ปัญหา และผลิตงานเชิงสร้างสรรค์

2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) คือความสามารถในการคิดอย่างชำนาญ ในการคิดที่จะทำหรือไม่ทำ โดยประเมินจากข้อมูลหรือสถานการณ์ที่ปรากฏแล้วหาข้อสรุปได้อย่างสมเหตุสมผล 3) ทักษะการทำงานอย่างรวมพลัง (Collaborative Skills) คือความสามารถอย่างเชี่ยวชาญในการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีม แบบร่วมมือ ร่วมใจ แบบรวมพลังทำให้งานสำเร็จ และผู้ทำมีความสุข เป็นกระบวนการที่ทำให้เสริมสร้างความเป็นผู้นำ การรู้จักบทบาทผู้นำ บทบาทสมาชิกและกระบวนการกลุ่ม 4) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) คือ ทักษะการรู้หนังสือ หมายความว่า ความสามารถในการอ่าน ฟัง เขียน พูด คืออ่านอย่างเข้าใจ ฟังอย่างเข้าใจ เขียนอย่างมีคุณภาพ พูดอย่างสื่อสารได้ตรงและง่ายต่อความเข้าใจ 5) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (Computing Skills) คือความสามารถอย่างเชี่ยวชาญในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการค้นหาความรู้ ตลอดจนใช้เพื่อการออกแบบและผลิตชิ้นนวัตกรรม 6) ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต (Career and Life Skills) คือความสามารถเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนสนใจและถนัด ซึ่งมีฐานมาจากการเรียนในระดับพื้นฐานมาก่อน การมีอาชีพทำให้ชีวิตมีความสุข จึงนำไปสู่ความเชี่ยวชาญในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ 7) ทักษะการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมข้ามชาติ (Cross-Cultural Skills) คือความสามารถอย่างชำนาญในการใช้ชีวิตอย่างเป็นสุขที่จะอยู่ร่วมกัน รู้เรา รู้เขา ในวิถีชีวิต การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรมของต่างชาติ ทั้งประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ที่รวมถึงระดับท้องถิ่น (Local) ระดับชาติ (Nation) ระดับอาเซียน (ASEAN) และระดับโลก (Global)

บทสรุป

การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ประเด็นสำคัญที่ครูจะต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างแท้จริง คือผู้สอนต้องยอมรับว่าโลกมีความเปลี่ยนแปลง โดยเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลก จากการเปลี่ยนแปลงของโลกดังที่กล่าวมาส่งผลให้การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ต้องปรับเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้โดยนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ๆ มาเพิ่มคุณภาพให้กับการศึกษาโดยสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้ใช้และผู้ผลิตเทคโนโลยีที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้เรียนที่สอดคล้องสามารถตอบสนองต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์แบบในทุกสภาวะของการเปลี่ยนแปลงโลก รวมถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นผู้เรียนในศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตด้วย สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

เอกสารอ้างอิง

- กัญญกร เอี่ยมพญา. (2561). การพัฒนาวิชาชีพครู. นนทบุรี: 21 เซนจูรี่.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2560). การศึกษาบนฐานโลกาภิวัตน์: กรณีการจัดการศึกษาฮาร์วาร์ดได้. แหล่งที่มา <http://drdancando.com>. สืบค้นเมื่อ 6 ม.ค. 2564
- นิวัตต์ น้อยมณี และกัญญกร เอี่ยมพญา. (2560). จิตวิญญาณครู. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: 21 เซนจูรี่.
- นิวัตต์ น้อยมณี. (2562). การศึกษาไทยกับยุคโลกาภิวัตน์. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน. (2560). ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). สี่เสาหลักของการเรียนรู้. สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2562). การโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำประมวลสาระกฎหมายทั้งระบบที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา. เอกสารประกอบการประชุม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อีเลฟเว่นสตาร์อินเตอร์เทรด.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2560). ครูกับการศึกษายุคโลกาภิวัตน์. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/nilobonnoeyps/h>. สืบค้นเมื่อ 20 ก.ย. 2563
- หริสา ยงวรรณกร และคณะ. (2557). การปฏิรูปการเรียนรู้ของครูในยุคโลกาภิวัตน์. แหล่งที่มา <http://ejournals.swu.ac.th> สืบค้นเมื่อ 6 ม.ค. 2564
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยพิบูลสงคราม. 8(1). 1-17.